

Piotr Alicki

KIR w cyfrowym świecie – jak się zmierzyć z wyzwaniami sektora bankowego?

Rozwój technologiczny w obszarze rozwiązań cyfrowych dokonuje się w niespotykanym dotychczas tempie. Z jednej strony jest wymuszony przez realne zapotrzebowanie na daną kategorię usług wśród jej potencjalnych użytkowników, z drugiej - jest stymulowany przez legislatorów oraz firmy wykorzystujące zaawansowane technologie do własnych celów biznesowych. KIR jako podmiot od lat wspierający sektor bankowy w Polsce, współtworzy uniwersum cyfrowych usług – zarówno komercyjnych, wykraczających również poza banki, jak i publicznych – oferując narzędzia służące administracji publicznej w zdalnym kontakcie z obywatelem.

Od początku funkcjonowania, KIR wspiera rozwój bezgotówkowych i elektronicznych procesów w gospodarce. Pierwotną i podstawową rolą firmy było dostarczanie i obsługa systemów rozliczeniowych dla sektora bankowego. Działalność KIR w tym obszarze rozpoczęła się w 1993 r. od uruchomienia systemu rozliczeń papierowych SYBIR, który z czasem został zastąpiony przez w pełni elektroniczny system Elixir, który do dziś jest podstawą funkcjonowania systemu bankowego w Polsce. Wejście Polski do Unii Europejskiej zaowocowało wdrożeniem systemu Euro Elixir, który sprawnie zaadresował nowe potrzeby rynku.

Charakterystyczna dla KIR innowacyjność w podejściu do tworzenia nowych usług zyskała silne potwierdzenie w postaci systemu Express Elixir, który - w momencie wchodzenia na rynek w 2012 r. - był jednym z pierwszych tego typu rozwiązań na świecie. Do dziś w wielu wysoko rozwiniętych krajach przesyłanie pieniędzy między rachunkami w czasie liczonego w sekundach nadal nie należy do standardowej oferty banków lub w ogóle nie jest możliwe. Udostępniony przez KIR system Paybynet był jednym z pierwszych w kraju systemów szybkich przelewów on-line typu pay-by-link i jest dotychczas jedynym systemem tego typu gwarantującym przepływ środków bezpośrednio na konto odbiorcy. Na rodzimym rynku e-commerce jest to najpopularniejsza forma płatności. System Paybynet jest także jedną z pierwszych usług świadczonych przez KIR dla administracji publicznej, wykorzystywaną w płatnościach online dokonywanych na linii obywatel-urząd. Unikalną funkcjonalnością charakteryzuje się system Ognivo - narzędzie umożliwiające bezpieczną i szybką komunikację on-line pomiędzy bankami a innymi podmiotami uprawnionymi do uzyskiwania informacji objętych tajemnicą bankową, jak ZUS, urzędy skarbowe, izby celne, administracyjne organy egzekucyjne i komornicy sądowi.

Jedną z najnowszych usług, świadczonych przez banki jest Qlips. Rozwiązanie wykorzystuje technologię systemu Invoobill 2.0, należącego do KIR. Qlips umożliwia szybkie i wygodne opłacanie rachunków i faktur

z wykorzystaniem bankowości elektronicznej. Usługa zapewnia płatnikowi komfort otrzymywania informacji o zobowiązaniach finansowych w jednym miejscu wraz z możliwością ich uregulowania.

Cyfrowe narzędzia konsekwentnie rozwijane i dostarczane przez KIR tworzą stabilną podstawę dla świadczenia usług oferowanych nie tylko przez banki. Postępujące zmiany cywilizacyjne stawiają przed firmą wciąż nowe wyzwania. Odpowiedzią na nie jest realizacja Strategii Cyfrowego przyspieszenia, która zakłada czynny udział KIR w dokonujących się przemianach technologicznych i wspieranie szeroko rozumianego procesu elektronizacji usług, dostarczanych zarówno przez sektor prywatny jak i publiczny.

Narzędzia elektronicznej tożsamości

Wirtualizacja usług i procesów - związanych z płatnościami, ale nie tylko – często hamowana jest przez niedostępność lub nieefektywność narzędzi zdalnego uwierzytelniania. Brak powszechnego, bezpiecznego i godnego zaufania mechanizmu potwierdzania tożsamości w sieci jest przeszkodą dla postępu technologicznego w obrębie całych sektorów e-gospodarki (np. e-zdrowie), wstrzymuje bowiem rozwój usług, które wymagają silnego uwierzytelnienia. Również oczekiwania konsumentów wskazują jednoznacznie na fakt, że elektroniczna tożsamość jest produktem rynkowo pożądanym.

Obecnie w KIR trwają prace wdrożeniowe nowej usługi – mojeID, która pozwoli na przeniesienie do cyfrowego świata procesów, które dotychczas wymagały osobistej wizyty w punkcie obsługi, urzędzie lub umawiania się z kurierem. Wprowadzenie usługi wyeliminuje konieczność posiadania kolejnych loginów i haseł do różnych serwisów. Korzystanie z mojeID będzie realizowane zawsze pod kontrolą użytkownika, który po zalogowaniu do systemu podmiotu, będącego dostawcą tożsamości (np. banku), każdorazowo wyrazi zgodę na to komu oraz jakie dane zostaną przekazane. Istotnym krokiem na drodze do budowy pełnowymiarowej identyfikacji elektronicznej jest utworzenie przez Ministerstwo Cyfryzacji tzw. węzła krajowego, a następnie integracja z usługą mojeID. Dzięki temu użytkownik mojeID otrzyma dostęp również do usług administracji publicznej.

Jednym z najbardziej popularnych produktów KIR, niezbędnym w świecie wirtualnych procesów, jest podpis elektroniczny Szafir. E-podpis pozwala na sygnowanie wszelkiego rodzaju e-dokumentów, np. umów z podmiotami komercyjnymi i instytucjami publicznymi. Posiadanie podpisu kwalifikowanego stało się w wielu obszarach nie tylko kwestią wyboru, ale wymogiem prawnym - m.in. w relacjach z administracją skarbową. Dążenie do wirtualizacji procesów dotyczy także e-podpisu, który już wkrótce będzie dostępny jako usługa chmurowa. Pod względem mocy prawnej będzie on odpowiadał elektronicznej wersji podpisu kwalifikowanego, w pełni zastępując podpis odręczny, ale bez konieczności posiadania przez użytkownika jakichkolwiek fizycznych atrybutów (nośnika i czytnika). Usługi mojeID i e-podpis w chmurze będą się wzajemnie uzupełniać i w rezultacie pozwolą na pełną elektroniczną biznesowych procesów w zakresie cyfrowej identyfikacji, uwierzytelniania i oświadczenia woli.

Na styku sektora bankowego i administracji

Z uwagi na charakter swojej działalności, KIR pełni rolę partnera technologicznego oraz infrastrukturalnego dla podmiotów biorących udział w digitalizacji krajowej gospodarki. Warto w tym kontekście wspomnieć o Programie upowszechniania płatności bezgotówkowych w jednostkach administracji publicznej, realizowanym we współpracy z Ministerstwem Przedsiębiorczości i Technologii. KIR był jednym z inicjatorów i autorów sukcesu tego Programu. W okresie od kwietnia 2017 r. do końca września 2018 r. do Programu przystąpiło 1600 urzędów. Na uwagę zasługuje fakt, że przed uruchomieniem tej inicjatywy, tylko 10 proc. urzędów w Polsce oferowało możliwość wniesienia opłat bezgotówkowo. Po 18 miesiącach trwania Programu bezgotówkowe płatności dostępne są w 75 proc. urzędów na terenie całego kraju. W terminale płatnicze wyposażone zostały także radiowozy Policji drogowej, dzięki czemu mandaty za wykroczenia mogą być pobierane bezgotówkowo, bezpośrednio w miejscu zdarzenia.

Kolejny punkt styku z administracją państwową powstał jako skutek ustawy ze stycznia 2018 r. dotyczącej Systemu Teleinformatycznego Izby Rozliczeniowej (STIR), która nałożyła na KIR obowiązek wdrażania narzędzi służących uszczelnianiu systemu VAT. Dostarczany przez KIR system wspiera, prowadzony przez Krajową Administrację Skarbową (KAS), proces analizy ryzyka wykorzystywania działalności banków i spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych do celów mających związek z wyłudzeniami skarbowymi. STIR umożliwia analizę przepływów finansowych firm i pozwala z większą skutecznością walczyć z przestępstwami podatkowymi, takimi jak wyłudzenia VAT czy pranie brudnych pieniędzy. STIR to flagowy przykład efektywnej współpracy sektora bankowego i administracji publicznej, koordynowanej przez KIR.

W związku z aktualizacją ustawy o podatku od towarów, sankcjonującą mechanizm podzielonej płatności (split payment), KIR wprowadził odpowiednie zmiany w specyfikacjach systemów Elixir i Express Elixir. Dzięki temu rozwiązaniu, wspomagającemu uszczelnianie systemu podatkowego w Polsce, przedsiębiorca może dokonać zapłaty całości lub części kwoty podatku VAT wskazanej na fakturze. Zapłata odpowiadająca kwocie podatku VAT jest kierowana na specjalny rachunek bankowy dostawcy. Celem ustawy jest utrudnienie lub uniemożliwienie powstania nadużyć już na wstępnym etapie transakcji. Zakłada lepszą transparentność rozliczeń VAT-owskich i ma utrudniać wyprowadzanie pieniędzy za granicę.

KIR w roli HUBa nowych usług sektorowych

Postępujący proces cyfryzacji widoczny jest w każdym obszarze życia. Zmiany, jakie zachodzą wewnątrz rynku są również bezpośrednim następstwem procesów integracyjnych w ramach Unii Europejskiej. Wejście w życie dyrektywy PSD2, rozszerzającej ramy prawne dotyczące zasad świadczenia usług płatniczych, przyniesie istotne zmiany w warunkach funkcjonowania sektora. W konsekwencji tych zmian, obok wzrostu konkurencyjności w sektorze, pojawią się - także dla KIR - nowe pola działalności i możliwość zaistnienia w funkcji dostawcy rozwiązań technologicznych dla poszerzonego rynku usług płatniczych.

Dyrektywa PSD2 jest kolejnym krokiem w kierunku integracji płatności detalicznych na terenie Unii Europejskiej. Stanowi również odpowiedź na dynamicznie rozwijający się rynek usług płatniczych. Efektem jej wprowadzenia będzie pojawienie się nowej kategorii usługodawców. Obok banków, instytucji płatniczych, operatorów pocztowych, pojawią się instytucje określane jako TPP (Third Party Provider, strony trzecie).

Teoretycznie każda instytucja płatnicza może samodzielnie wdrożyć system dostępu podmiotów trzecich do konta klienta, posługując się wytycznymi wynikającymi z dyrektywy PSD2. Jednak najkorzystniejszym rozwiązaniem jest stworzenie wspólnego standardu dla wszystkich działających w Polsce banków, w tym banków spółdzielczych i Spółdzielczych Kas Oszczędnościowo-Kredytowych SKOK. Celem powstania takiego standardu, określanego jako Polish API i opracowywanego pod egidą ZBP z udziałem banków, KIR oraz podmiotów pozabankowych, jest optymalne wykorzystanie szans w zakresie kreowania nowych usług, poprawy konkurencyjności oraz ułatwienie rozwoju innowacji. Polish API pozwoli w znacznym stopniu zaoszczędzić czas i środki finansowe potrzebne do implementacji dyrektywy PSD2 w Polsce. KIR pracuje także nad utworzeniem narzędzi wspierających, tzw. usług HUB PSD2, dzięki którym wdrożenie Polish API przez wszystkie strony będzie mogło przebiegać w możliwie najbardziej efektywny sposób. Oznacza to, że rozwiązanie będzie powszechnie dostępne, przy jednoczesnym zachowaniu najwyższego poziomu bezpieczeństwa i gwarancji optymalności niezbędnych nakładów budżetowych.

Trwały Nośnik

W styczniu 2017 r. decyzją Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej uznano, że dokumenty dostarczane klientom elektronicznie muszą być zapisane na tzw. „trwałym nośniku”. Oznacza to, że system, wykorzystywany do przechowywania danych musi zapewniać możliwość odtworzenia danego dokumentu w niezmienionej postaci i z potwierdzeniem umiejscowienia w czasie każdej ingerencji w jego zawartość.

W odpowiedzi na wymogi legislacyjne, środowisko bankowe podjęło decyzję o wypracowaniu wspólnego systemu sektorowego. Prace koncepcyjne zostały przeprowadzone przez banki oraz bankowe spółki infrastrukturalne, w tym KIR, który zrealizował Proof of Concept (PoC) sektorowego prototypu rozwiązania trwałego nośnika. W ramach prowadzonych prac opracowano prototyp rozwiązania w prywatnej sieci blockchain z wykorzystaniem technologii Hyperledger Fabric (HLF) oraz alternatywnie prototyp rozwiązania w oparciu o pieczęć elektroniczną KIR. Efekty PoC spotkały się z dobrą oceną. Opracowane przez KIR we współpracy z partnerami technologicznymi (IBM, Accenture) narzędzie umożliwiło pierwsze produkcyjne wdrożenie blockchain w sektorze bankowym, zrealizowane przez PKO BP.

Przyszłość KIR

Sektor bankowy w Polsce korzysta z zaawansowanych technologicznie rozwiązań, bezpiecznych i wygodnych dla użytkownika. Wraz z rozwojem technologii, rosną wymagania klientów – nie tylko wobec usług finansowych. Włączając się w wiele innowacyjnych projektów, KIR angażuje się w działania na rzecz cyfryzacji, zarówno w obszarze sektora usług publicznych jak i komercyjnych. Rozwiązania dostarczane przez firmę przyspieszają digitalizację i zapewniają kompleksowość procesów elektronicznych w gospodarce. W tym sensie KIR jest nie tylko instytucją sektora bankowego, ale również częścią szeroko rozumianej branży nowych technologii.

